Omakotiliitto

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

00102 EDUSKUNTA

Asia: **HE 28/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi**

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74.000 jäsentä**. Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.

ESITYKSEN SISÄLTÖ

Uudella säteilylailla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin uusi säteilyturvallisuusdirektiivi. Lailla suojeltaisiin terveyttä säteilyn aiheuttamilta haitoilta sekä ehkäistäisiin ja vähennettäisiin säteilystä aiheutuvia muita haittavaikutuksia. Laki muun muassa täsmentäisi luonnonsäteilystä aiheutuvan säteilyaltistuksen sääntelyä, kuten muun muassa sisäilman radonille altistumista.

Voimassa olevan sääntelyn viitearvojen mukaan asunnon huoneilman radonpitoisuus ei saa ylittää arvoa 400 Bq/m3 ja (uudisrakentamisessa) asunto tulee suunnitella ja rakentaa siten, että radonpitoisuus ei ylittäisi arvoa 200 Bq/m3 (Sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen (944/92)). **Hallituksen esityksessä esitetään, että viitearvoa kiristetään direktiivin mukaisesti niin, että radonpitoisuus asunnoissa ja muissa tiloissa olisi (enintään) 300 Bq/m3.** Uudisrakentamisen arvo pidettäisiin entisellään.

SÄTEILY JA RADON ASUNNOISSA

Säteilykeskus (2012) on arvioinut, että yksilölle aiheutuva keskimääräinen efektiivinen säteilyannos on noin 3,2 mSv vuodessa, josta noin puolet aiheutuu sisäilman radonista. Sisäilman radon aiheuttaa keuhkosyöpäriskiä ja Suomessa todetaan vuosittain yli 2000 keuhkosyöpätapausta, joista lähes 300 arvioidaan johtuvan radonista. Tupakointi vielä lisää riskiä sairastua keuhkosyöpään.

Suomessa rakennusten sisäilman radonpitoisuudet ovat maailman korkeimpia johtuen maaperästä, rakentamistavasta ja ilmastosta. Radonpitoisuudet ovat korkeita pientaloissa ja kerrostalojen alimmissa kerroksissa, joissa lattialaatta on kosketuksissa maaperään. Esityksen perusteluissa todetaan (s. 25), että Suomessa väestön altistuminen sisäilman radonille on kuitenkin viime vuosina hieman pienentynyt. 2000-luvun alussa radonpitoisuus suomalaisessa kodissa oli keskimäärin 96 Bq/m3. Vuonna 2015 keskimääräinen sisäilman radonpitoisuus suomalaisessa asunnossa arvioitiin olevan hieman alle 94 Bq/m3. Kokonaisuudessaan Suomessa arvioidaan olevan yli 200 000 pientaloasuntoa, joissa sisäilman radonpitoisuus on arvoa 200 Bq/m3 suurempi. Vasta noin 20% näistä kohteista on löydetty Säteilyturvakeskuksen mittauksissa.

OMAKOTILIITTO KOROSTAA: RADONKORJAUSTEN OLTAVA VAPAAEHTOISIA JA KOHTUUHINTAISIA, INFORMAATIO-OHJAUSTA, KOTITALOUSVÄHENNYSTÄ JA KORJAUSAVUSTUSTA TARVITAAN

Omakotiliitto pitää säteilylainsäädännön kokonaisuudistusta tarpeellisena, kun tavoitteena on terveyden suojelu säteilyn haitoilta sekä säteilystä aiheutuvien muiden haittavaikutusten ehkäiseminen ja vähentäminen. Sääntelyssä ja sen soveltamisessa on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei radonriskirakennus-muotoilu saa leimata rakennusta eikä radonriskialue-muotoilu tiettyjä alueita vaikuttaen siten kotitalouden omaisuuden arvoon.

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto

Esityksen valmistelun aikana Omakotiliitto on edellyttänyt, että **radonkorjaukset säilyvät vapaaehtoisina olemassa olevassa rakennuskannassa,** kun direktiivikin linjaa, ettei viitearvo ole sitova. Uudisrakentamisen radonpitoisuusarvoja Omakotiliitto pitää kannatettavina**.**

Omakotiliitto pitää esitettyä siirtymäsäännöstä ja Eduskunnan Ympäristövaliokunnan kantaa siirtymäsäännöksiin *(Valiokunta pitää hyvänä, että siirtymäsäännöksissä on olemassa olevan rakennuskannan osalta kohtuullistettu korjausvelvoitetta kohteissa, joissa radonkorjauksia ei ole tehty.)* **erittäin kannatettavana**: ennen lain voimaan tuloa rakennettujen asuntojen osalta, joissa viitearvo on 300-400 Bq/m3, korjaustoimet viitearvoihin pääsemiseksi voidaan tehdä seuraavan muun korjaustoimen yhteydessä, jossa radonpitoisuuden pienentäminen on tarkoituksenmukaista. Suomessa arvioidaan olevan **noin 100.000 asuntoa, joissa radonpitoisuus on suurempi kuin 300 Bq/m3.**

Radonkorjauksen tavoitteena on estää tai vähentää maaperästä tulevia radonkaasuja. Yleisimpiä korjausmenetelmiä ovat alapohjan vuodon tiivistäminen, ilmanvaihdon tehostaminen, radonimuri ja radonkaivo. Säteilyturvakeskus on arvioinut, että **keskimääräinen kustannus on noin 2 500 euroa/korjattava asunto.**

Omakotiliitto painottaa, kuten Eduskunnan Ympäristövaliokuntakin linjaa, sitä että **radonkorjausten tulee pysyä kohtuuhintaisina kiinteistönomistajille,** koska **radonkorjausten markkina voi nousta yli 250 miljoonaan euroon**. Omakotiliitto pitää tärkeänä, että pientalojen radonkorjauksiin voidaan jatkossakin käyttää kotitalousvähennystä ja että **suunnittelutyö tulee hyväksyä kotitalousvähennyksen piiriin.**

Useimmiten korkeimmat radonpitoisuudet ovat vanhimmissa pientaloissa, jotka eivät ole niin tiiviitä kuin uudemmat rakennukset. Näissä vanhoissa pientaloissa asuvat yleisimmin ikääntyvät henkilöt, joiden käytettävissä olevat tulot ovat pienet, joilla näin ollen on huomattavasti vähemmän mahdollisuuksia tehdä investointi radonkorjaukseen eikä kotitalousvähennyskään pienten tulojen takia ole hyödynnettävissä. **Omakotiliitto esittääkin, että Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) korjausavustusta tarkistettaisiin niin, että erityisesti vähätuloiset ja -varaiset ikääntyneet voisivat helpommin saada avustusta radonkorjauksiin**.

Omakotiliitto kannustaa erityisesti radonmittausten tekemiseen ja korostaa informaatio-ohjauksen (valistus, koulutus, informaatio, neuvonta) **merkitystä pientalojen radonkorjauksissa**. Informaatio-ohjausta tulisi suunnata erityisesti niihin maakuntiin Suomessa - Etelä-Karjalaan, Kanta-Hämeeseen, Kymenlaaksoon, Pirkanmaalle, Päijät-Hämeeseen ja entiselle Itä-Uudellemaalle - joissa radonpitoisuus on suuri. Kuten todettua Suomen yli 200 000 pientalosta, joissa sisäilman radonpitoisuus on arvoa 200 Bq/m3 suurempi, on noin 20% kohteista mittauksilla löydetty. **Omakotiliitto esittääkin, että neuvontaan ja radontutkimuksiin osoitettaisiin julkista rahoitusta.** Neuvontamenettelyistä on hyviä kokemuksia ja tuloksia esimerkiksi haja-asutusalueiden jätevesisääntelyn osalta.

kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Ari Rehnfors
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto